

**Arnd Schneider, *Futures Lost. Nostalgia and Identity among Italian Immigrants in Argentina*, Peter Lang, Bern 2000, 343 str., ilustr.**

Arnd Schneider, tudi sam migrant (Nemec, ki živi in dela v Londonu) se je z italijansko emigracijo raziskovalno začel ukvarjati že leta 1978, ko je opravljal terensko delo na Siciliji.<sup>1</sup> Prve raziskave povratnih migracij so ga kasneje vodile v Argentino in *Futures Lost* je nadgrajeno doktorsko delo o Italijanih v Buenos Airesu. Sprva je želel raziskovati nemške naseljence v Argentini, kar se je kmalu izkazalo za »misijo nemogoče«<sup>2</sup>, zato se je lotil te obširne, sintetične in kompleksne študije italijanske imigracije v Buenos Airesu, s fokusom na višjih socialnih slojih.

Schneider je v monografiji sledil naslednjim ciljem: raziskati, kako je predstavo Argentini kot moderni in napredni državi zamenjalo razočaranje in razblinjenje sanj o izgraditvi velike »imigrantske nacije«; kako se je evropska predstava o Argentini spremenila skupaj z argentinsko predstavo o lastni družbi; kako sta Italija in Argentina v praktično manj kot petdesetih letih zamenjali vlogi priljubljene imigracijske destinacije; z etnografskim opisom evropskih (italijanskih) imigrantov in njihovih potomcev pa je želel prispevati tudi v korpus »študij sodobne urbane Argentine«. Zanimivo in zgledno je njegovo kritično ovrednotenje argentinskih (i)migracijskih študij in doslej uveljavljenih paradig »talilnega lonca« in kulturnega pluralizma v argentinskem kontekstu.

V obširnem uvodu in dveh prilogah na koncu knjige imamo zelo natančno pojasnjen potek in cilje raziskave, epistemološke in metodološke dileme in kar je še takega, kar sodi v uvod nekega znanstvenega dela, zato se nam prav na začetku zastavi vprašanje zakaj prav ta segment populacije, zakaj prav zgornji socialni razredi? In zakaj Italijani? Lahko bi rekli, da so avtorja pri izbiri delno vodile osebne preference. Vendar pa odgovor najdemo v sami srži dela in sicer v gostobesednem, historično, sociološko in antropološko obarvanem zarisu posameznikov, družin, etničnih skupin in organizacij, političnih in ekonomskih razmer in ozadij migracij. Gre za v knjigi večkrat poudarjeno pomembnost vloge Italijanov pri formiranju argentinske družbe. Na drugi strani pa se prav na primeru višjih slojev da potrditi ali zavreči predpostavko o obrnjenih vlogah Argentine in Italije<sup>3</sup> oziroma preveriti resničnost krilatice »uspeti v Ameriki«. Ali dekonstruirati, kot pravi Schneider, »tako poveljevan mit o socialni mobilnosti med argentinsko imigrantsko družbo«.<sup>4</sup> To mu je uspelo s temeljito etnografsko raziskavo, kar je ena od odlik tega dela. Naslednja pa je vsekakor avtorjeva sposobnost povezova-

<sup>1</sup> Arnd Schneider, *Futures Lost. Nostalgia and Identity among Italian Immigrants*, Peter Lang, Bern: 2000, str. 17.

<sup>2</sup> Razlog, da začetega dela ni nadaljeval, je predvsem v politično delikatni naravi nemške imigracije, saj je Argentina sprejela veliko domnevnih vojnih zločincev in političnih ubežnikov, predvsem simpatizerjev nacizma in fašizma, ki so našli zaščito pod okriljem enega dela nemške skupnosti.

<sup>3</sup> Italija se je iz nekoč revne emigrantske države povzpela v uspešno industrijsko silo, v uspešno in privlačno članico EU, Argentina pa je iz nekoč »imigrantskega raja« padla med »države tretjega sveta«.

<sup>4</sup> Arnd Schneider, .... str. 39.

nja in umeščanja italijanske imigrantske realnosti v širšo argentinsko družbo. Italijani so bili poleg Špancev najštevilčnejša priseljska skupin, ki je pustila svoj značilen pečat v skoraj vseh sferah argentinske družbe, pa naj gre za preproste vsakdanje pojave kot je na primer prehranjevanje ali visoke kulturno-ustvarjalne sfere (opera, ples, teater) ali procese oblikovanja jezika.<sup>5</sup> Zelo je dobrodošlo, da avtor bralca ne mori z (pre)raztegnjenimi historičnimi prikazi naseljevanja Italijanov v Argentini, ampak nujne tovrstne podatke »vbada« skozi etnografsko gradivo.

Čeprav naslov dela napoveduje razpravo tako o nostalgiji kot o identiteti, se skozi knjigo pretežno srečujemo s slednjo. Vprašanja formiranja tega zmeraj znova izzvanega (*contested*) koncepta se vseskozi prepletajo s poglavitnim vprašanjem: kaj se je zgodilo z argentinsko modernostjo in napredkom, ki sta bila na začetku 20. stoletja tako povečevali? Odgovor se skriva v prepletu političnih, ekonomskih, socialnih in kulturnih okoliščin, ki so skozi stoletje in pol imigracijske zgodovine spremenile koncepcijo argentinske družbe. Nostalgiji je posvečeno zadnje poglavje, v katerem skozi pristope psihoanalize in filozofije utemeljuje, da je »vsak narativni diskurz o migracijah vedno ujet v časovno-prostorski kontinuum med dnevnim sanjarjenjem in nostalgijo«.<sup>6</sup> Gre za zanimivo predpostavko, ki pa bi za boljše razumevanje potrebovala nekoliko več besed, kot ji jih je namenil.

Joseph Velikonja meni, da je med italijanskimi in slovenskimi priseljenci v Argentini več podobnosti kot bi eni ali drugi hoteli priznati, tako v kronologiji priseljevanja kot v mestih naselitve,<sup>7</sup> vendar se po branju *Futures Lost* s tem ne gre povsem strinjati. V povezavi z zgornjim in s srednjimi socialnimi razredi vsekakor ne. Prvič, Italijani so se v Argentini največ naseljevali v času pred prvo svetovno vojno, torej prej kot Slovenci in to jim je dalo tudi boljše pogoje za večjo socialno mobilnost. Nekateri zgodnejši naseljenci so aktivno sodelovali v procesu kolonizacije in tako postali lastniki *estancij* (veleposestva oziroma farme), v mestih so zasedli niše v gospodarskih sferah (komercialnem, industrijskem in servisnem sektorju).<sup>8</sup> Številčnost populacije je bistveno pripomogla k relativno visoki politični moči »skupnosti«. Čeprav med Slovenci ni bilo zares revnih posameznikov, pa so se tudi redki prebili med argentinsko »elito«. Drugič, tudi v naseljevanju obeh skupin, vsaj v Velikem Buenos Airesu, bi težko našli podobnosti. Slovenci so se pretežno naseljevali v določene predele mesta: veliko staronaseljencev je živelo v Avellanedi, Villi Devoto in Saavedri (pretežno delavska naselja, slednji imata še danes predmestni značaj, čeprav sta v mestni občini), za večino povojnih novonaseljencev pa je značilna bolj strnjena naselitev v predmestjih kot na primer v Lanusu v Slovenski vasi, kjer že samo ime priča o naselitvi, v San Justu,

<sup>5</sup> V Argentini se je razvil nekoliko specifičen španski oziroma kastiljski jezik. Pogovorni jezik je sploh mešanica španskih in italijanskih besed. Schneider omenja *cocoliche*, ki so ga govorili italijanski imigranti in *lunfardo* kot argo Buenos Airesa.

<sup>6</sup> Arnd Schneider, ..., str. 20.

<sup>7</sup> Joseph Velikonja, *Las Comunidades Eslovenas en el Gran Buenos Aires, Estudios Migratorios Latinoamericanos*, 1 (1) 1985: 48-61.

<sup>8</sup> Arnd Schneider, ..., str. 73.

Ramos Mejii, San Martinu itd, kjer so tudi slovenski domovi. Torej gre za naseljevanje po bolj ali manj etničnem ključu. Italijani so se naseljevali glede na socialni status in se kasneje tudi preseljevali v elitnejše predele, kar priča o njihovi socialni mobilnosti. Srednji in višji razredi v bogatejše, elitne predele centralnega dela mesta kot so Barrio Norte, Recoleta, Palermo, ostali pa dokaj razpršeno po mestu in v predmestja.

Pa še nekaj drugačnih vtisov o knjigi: ponekod zmoti nekoliko pedagoški pristop, ki spominja na didaktične prijeme srednješolskih učiteljev, ki na začetku in na koncu ure ponovijo glavne dele obravnavane snovi. Tako tudi Schneider pogosto ponavlja nekatere, čeprav ne vedno najpomembnejše izseke iz sicer zanimivega »štofa« italijanske imigracije v Buenos Airesu. Zakaj pravzaprav samo Buenos Aires, ni pojasnjeno. Je morda menil, da v Mendozi, Cordobi, Barilocho ali Rosariu ne bo našel pripadnikov socialnih razredov, ki jim je sledil? Čeprav se strinjam, da je treba vsako raziskavo nekje zamejiti, bi verjetno dobili nekoliko drugačno sliko, če bi se lotil tudi drugega ali tretjega največjega mesta v Argentini ali celo kakšnega manjšega urbanega centra Argentine.

Arnd Schneider lucidno vodi bralca skozi vzpone in padce argentinske ekonomije in politike od konca 19. stoletja skozi skoraj vso 20. stoletje, kar poveže z migracijskim in identifikacijskim procesom. Z raziskavo je z nekaj kasnejšimi dodatki v glavnem posegel v čas do začetka devetdesetih let 20. stoletja, zato bi bilo zanimivo vedeti, kaj se dogaja z italijanskim (evropskim) življenjem v Argentini po letu 2001, ko je gospodarska kriza dosegla vrhunec. Se je »ameriški sen« za Italijane in tudi za druge priseljence v Argentini popolnoma razblinil, se še povečuje povratna migracija v Italijo oziroma Evropo ali pa večina poskuša preživeti milo rečeno neugodno ekonomsko in socialno stanje v Argentini in upa na boljšo prihodnost?

Še nekaj tehničnih podatkov: knjiga ima spodobnih 343 strani, razdeljena je na osem poglavij in ima ne predolg, a z mednarodnimi referencami avtorja nabit predgovor, na začetku vsebuje slovarček italo-argentinskih izrazov, ima pa tudi za antropološko monografijo pohvalno veliko število lepo med tekstom razporejenih fotografij in tabel ter dve prilogi z etnografskimi pojasnili in nekaj ekonomske statistike.

*Kristina Toplak*